

Groen & Doen

beleef de natuur!

HOOGVEEN

Nacht van de Vleermuis

In de schemer komen ze tevoorschijn. Op zaterdag 27 augustus om 20.30 uur, in het weekend van de Nacht van de Vleermuis, is er een vleermuizenexcursie in het Steenbergerpark. Start bij het Struunhuus, waar vleermuizenkenner Jan Mager met ons op pad gaat om vleermuizen te zien en te horen. Met batdetectoren wordt naar vleermuizen gezocht.

► Vooraf aanmelden verplicht: magerjan7@gmail.com

Het Drentse Landschap

BORGER

Dag van het Hunebed

Zondag 14 augustus van 11.00 tot 17.00 uur: Dag van het Hunebed. Activiteiten voor jong en oud die te maken hebben met de prehistorie. Broodjes bakken, amuletten maken, zwerfsteen gooien en nog véél meer. Zie voor meer informatie de website.

RUINEN

Wildwandeling

Donderdag 18 augustus van 20.00 tot 22.00 uur: Wildwandeling voor kinderen. Ga mee met de boswachter op zoek naar dieren in het Dwingelderveld. Superspannend want het wordt al donker. Trek laarzen aan. Je ouders mogen ook mee. Tijdens de wildwandeling staat de beleving van kinderen (van 6 tot 12 jaar) centraal.

► Informatie en aanmelden via: www.natuurmonumenten.nl/bcdwingelderveld

APPELSCHA

Zomerwandeling

De Bosberg is 27 meter hoog. De Eik van de Bosberg is 400 jaar oud. Iedereen is welkom mee te wandelen op donderdag 18 augustus om 14.00 uur in dit verrassende gebied. Start: TIP Boerestreek 23. Kosten: € 5,00, tot 12 jaar: € 2,50.

► Aanmelden: tel. 0516-464020 of drentsfriesewold@staatsbosbeheer.nl

Een pioniertje dat plots verschijnt en weer verdwijnt

Hero Moorlag

De natuur zit vol raadsels. Langdurig onderzoek geeft soms uitsluitsel op de vraag waarom een bepaald dier aanwezig is in een bepaalde biotoop. Neem de tengere grasjuffer, een onooglijk juffertje van nauwelijks 3 centimeter. Onooglijk niet in de betekenis van foeilelijk, want dit insect is juist mooi en kleurrijk. Maar in de betekenis van onopvallend, nietig. Ecoduct Suthwalda bij Zuidwolde werd eind 2011 opgeleverd. In het voorjaar van 2012 verscheen de tengere grasjuffer in de poel aan de voet van het ecoduct. Tientallen. Een uitgesproken pionier. Ondanks zijn nietigheid is het een krachtige zwerver die snel een nieuw natuurgebied weet te bezetten. Waar komen ze vandaan en hoe vinden ze een nog kaal natuurgebied. Een raadsel. Ecoduct Suthwalda raakte in de jaren daarna begroeid. In 2013 waren er nog enkele grasjuffers. In 2014 niet één meer. De vegetatie van heide, pitrus en kattenstaart wordt vandaag bevolkt door heidelibellen.

Nu is de Vlinderidylle aan de Handelsweg op het nieuwe industrieterrein van Zuidwolde aan de beurt. In 2014 is de lange plas uitgegraven, de oevers vorig jaar ingezaaid met een kruidenmengsel en op 10 juni 2016 werd de Idylle door burgemeester Roger de Groot van De Wolden geopend. De zwerende pioniertjes hebben het fraaie gebied gevonden. Het wemelt van de tengere grasjuffers. De vers uitgesloten oranje vrouwtjes vallen het eerst op tussen het groen van de grassen. Dan vind je er meer: de groene vorm en de blauwe mannetjes. Libellen worden onderverdeeld in echte libellen als heidelibellen en glazenmakers en juffers als waterjuffers en vuurjuffers. Het zijn stuk voor stuk rovers. Tengere grasjuffers jagen tussen hoge grassen op de al-

► Een vers vrouwtje is knaloranje

Tengere grasjuffers: vers oranje vrouwtje en de groene vorm.

Hero Moorlag ©

lerkleinste vliegjes. Op hun beurt worden ze gevangen in het kunstige spiraalweb van wespinnen. Sinds vijftien jaar komt deze grote spin, afkomstig uit Frankrijk, in ons land voor. Op de ecoducten Suthwalda en Stiggeltie en in de Idylle maken ze hun webben. Tengere grasjuffers moeten niet te hoog vliegen, want anders worden ze gegrepen door grote libellen. Tot in september vliegen grasjuffers in de Idylle.

Familie van lantaarntje

Een juffer met een blauw achterlicht. Zo duiden veldgidsen vaak het lantaarntje aan. Het is de meest algemene juffer. Er zijn het hele sei-

zoen duizenden in alle natuur- en buitengebieden. Het is een vrijwel geheel zwart juffertje met een helderblauw achterend dat zelfs in het schemerdonker opvalt. Vandaar de naam lantaarntje. Deze juffer is iets groter dan de tengere grasjuffer. Het achterlijf van de grasjuffer is slanker. De tengere grasjuffer is een direct familielid van het lantaarntje. Beide soorten leven in dezelfde biotoop, hoog gras. Eenmaal volledig uitgekleurd lijken ze sprekend op elkaar. De tengere grasjuffer heeft in uitgekleurde vorm ook een blauw achterlicht, maar toch anders, niet compleet. Het is een kwestie van goed waarnemen om het verschil tussen beide soorten te zien. Ik neem de macrofoto's onder een hoek van 45 graden, zodat borststuk en achterlijf duidelijk zichtbaar

zijn. In de Idylle was het vinden van tengere grasjuffers overigens simpel. Zogauw je de knaloranje verse vrouwtjes hebt gevonden, weet je dat de soort hier voorkomt en vind je gemakkelijk de groene vorm en de blauwe mannetjes. De biomassa in de Idylle is enorm, zoals dit natte jaar overal in natuurgebieden. Hoog gras, zeer forse kattenstaart en wilde peen overheersen in de Idylle. Naar mate de successie van de vegetatie vordert, is het gebied voor pioniers als de tengere grasjuffer niet meer interessant.

Ze hebben echter eitjes gelegd in het water. Het is maar de vraag of de nieuwe juffers die in het voorjaar van 2017 uit de larven komen in de Idylle blijven. Vermoedelijk zwerfen ze uit op zoek naar een nieuw maagdelijk natuurgebied.

Kleinste fuut van Europa zwemt in Holtveen

De zomer is een mooie periode om natuurgebieden te verkennen. Een kijkje bij de vogelkijkhutten en -wanden levert soms fraaie beelden op. Voor het Dwingelderveld wordt de geoorde fuut wel gezien als een van de meest karakteristieke venvogels. Maar op de vennen in het Dwingelderveld laat zich zeer regelmatig een andere soort fuut zien. En dat is nu juist de kleinste onder de futen, de dodaars. De dodaars is een kleine gedrongen watervogel. Hij is te herkennen aan het vuilwitte poederdons op het achterlijf, waaraan hij zijn naam heeft te danken: 'dod-aars'. De snavel is kenmerkend kort en zwart van kleur met een lichte vlek in de mondhoek. De hals is roestbruin. Mannetjes en vrouwtjes zijn uiterlijk vrijwel niet van elkaar te onderscheiden.

Vogelkijkwand

Langs het Commissaris Cramerpad in het Dwingelderveld staat al vele jaren, niet ver van de ingang nabij Kraloo, een vogel-

Dodaars in het Holtveen.

Albert Kerssies ©

kijkwand bij het Holtveen. Eigenlijk heb je het idee dat die wand nauwelijks effect heeft, omdat fietsers en wandelaars maar een klein moment achter deze wand schuil gaan. Toch is het een aanrader om daar een tiental minuten of langer te verblijven en je ogen en oren goed de kost te geven. Naast de fraaie geoorde fuut

kun je daar vooral in deze tijd de dodaars zien zwemmen. Wees attent op enkele biepiep-achtige geluiden. Meestal hoor je de vogel al voordat je hem ziet. Omdat het een relatief schuwe vogel is, die zich vaak verstopt in de oevervegetatie, zijn ze slechts zelden te zien. Maar in de tijd dat ze hun jongen voeren heb je veel

meer kans om ze goed te kunnen observeren. De jongen melden zich met piep-achtige geluiden voor het voedsel. De dodaars vangt zijn voedsel onder water. Hij is een goede duiker die soms wel een halve minuut onder water kan blijven. Door het lang onder water kunnen blijven komt hij nogal eens op een behoorlijke afstand van de plek van onderduiken weer boven water. Dodaarsjes leven van waterdiertjes zoals waterinsecten, waterslakken, haften en libellenlarven. En soms van kleine vissen, maar die zullen ze in het zure en voedselarme venwater van het Holtveen niet zoveel aantreffen. Deze zomer heb ik een aantal keren van de dodaars mogen genieten. Een parmantige watervogel en een bijzondere soort onder de familie van de futen. Bij een strak blauwe lucht lijkt het water van het Holtveen eveneens prachtig blauw, een mooi contrast vormend met de zwemmende dodaars.

Albert Kerssies